

Presentació

Maria Victòria Fornés Fernández

Claudia María Anleu Hernández

El número que a continuació presentem és fruit de la IX Jornada de Treball Social duta a terme al desembre de 2017 a la Universitat Rovira i Virgili. Aquesta sessió està destinada al món professional, a l'acadèmic, als estudiants de grau i postgrau de la URV, i ha esdevingut en un espai permanent i continuat d'actualització, perfeccionament, reflexió i debat sobre qüestions d'interès per al món del treball social i de tots aquells agents que operen en aquest escenari. Es tracta d'un espai en què el veient acadèmic i el professional entren en el debat sobre les realitats en què treballem, les metodologies que utilitzem i la innovació necessària en la intervenció social.

La IX Jornada es va dedicar a reflexionar i debatre des d'experiències concretes, sobre l'aplicació de l'enfocament de l'atenció centrada en la persona (ACP). Aquesta dedicació té l'origen en la psicologia humanista, que es basa en la teràpia centrada en el client desenvolupada per Carl Rogers (ROGERS 1961) i pren el nom de la traducció de l'anglès Person-centred Care. Durant els darrers anys, l'ACP ha estat considerada un element clau per aquells qui treballen en l'àmbit de la salut amb persones de la tercera edat discapacitades i també en el camp social amb persones vulnerables o en risc d'exclusió social (COLLINS 2009; BROWNIE, NANCARROW 2013; LÓPEZ, MARÍN, DE LA PARTE 2004; MARTÍNEZ 2013).

L'atenció centrada en la persona es fonamenta en un conjunt de principis que orienten la intervenció social en les capacitats, competències, experiències, valors, coneixements i reconeixement d'un mateix per arribar a l'apoderament necessari i prendre decisions relacionades amb el canvi o

transformació de les seves vides. Així, el reconeixement de la singularitat de cada persona, la necessitat de conèixer cadascuna de les biografies, la capacitat de prendre decisions i la rellevància que pot tenir l'entorn són alguns dels seus principis (McCORMACK 2004; MARTÍNEZ 2013).

Aquests enunciats coincideixen amb els principis bàsics del codi deontològic del Consell General de Treball Social, inclosos en la Declaració universal de drets humans, entre els quals destaquen la dignitat, la llibertat i la igualtat de cada persona com a eixos essencials per a la intervenció social. A més a més, el treball social, com a professió de l'acció social, busca el canvi, l'enfortiment i la millora de les persones. Aquest objectiu té com a premissa de fons, igual que benfocament de l'ACP, que les persones són capaces de canviar i que totes les persones tenen capacitats, fortaleces i recursos interns (PALMA-GARCÍA, HOMBRADOS-MENDEIETA 2013). Això suposa donar veu a la persona, respectar-li la dignitat i fer possible la participació activa i efectiva des de l'acompliment dels seus drets i deures, és a dir, des de l'assumpció de les seves responsabilitats.

Així, en aquest número, hi trobareu vuit articles de les dotze experiències presentades a la IX Jornada de Treball Social que va tenir lloc a la URV. Tots els autors són majoritàriament professionals del treball social i d'altres disciplines que fan intervencions directes amb diversos col·lectius vulnerables, com persones sense sostre, amb malalties mentals i discapacitats, tercera edat, joves en situació de risc i víctimes de violència masclista.

En els articles es descriuen i s'analitzen els nous perfils d'usuaris que s'han generat fruit dels canvis socials derivats de la crisi socioeconòmica recent. Aquesta realitat obliga a repensar cada cop més el models d'intervenció i a concentrar-se en les persones per poder millorar-ne la qualitat de vida i el benestar.

Obre aquest número de *Quaderns d'Inclusió Social* el resum de la conferència inaugural de la Jornada, a càrrec de la Sra. Núria Carrera i Comas, treballadora social i expresidenta del Col·legi de Treball Social de Catalunya. Sota el títol "L'acompanyament per a l'exercici de la dignitat de les persones", Carrera fa un repàs de la importància que té l'esperança com la clau que obre la porta de la dignitat de les persones i dels grups. Un respecte que és el motor del procés d'intervenció i ha d'anar acompanyat d'una aliança política compromesa amb els drets humans,

d'una millora de la capacitat d'atenció cap a les persones i d'un esforç real per respondre a les necessitats de la gent "aquí i ara" de la manera més ràpida possible.

La segona part d'aquesta publicació recull el contingut de les comunicacions d'experts en intervenció social i educativa que van participar en les dues taules rodones sobre "Pràctiques d'intervenció centrades en la persona", organitzades per àmbits.

El primer article el signa Albert Briansó Solé, que comparteix la seves reflexions al voltant de l'experiència com a coordinador del Programa de seguiment individualitzat per a persones sense sostre amb trastorn mental greu. Andreu López fa una proposta per atendre la sexualitat i l'afectivitat de les persones amb discapacitat en centres residencials. Arantxa Salvat Besora, treballadora social del Servei de Suport a la Família Extensa (SIFE) amb experiència laboral en un Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA), analitza com des dels nous recursos creats és possible millorar l'atenció centrada a la persona. Joan Manel Arca i Yolanda Domingo expliquen el programa de serveis individualitzats (PSI) com a eix de l'apoderament i la integració comunitària en les persones diagnosticades de trastorn mental. Liliana Carballo Sardegna reflexiona sobre el canvi de mirada en la intervenció individual, familiar i grupal de dones víctimes de violència masclista. L'equip de treballadores socials del Departament de Benestar del Consell Comarcal del Tarragonès analitzen l'aplicació d'aquest enfocament en el programa Reconnecta't dirigit a combatre la pobresa energètica. Finalment Toni Guerra, director del grup STS Assistencial (Centres Sociosanitaris i Residències Assistides) reflexiona sobre el repte de posar la persona en el centre de l'atenció residencial.

Els articles mostren àmbits molt diversos d'intervenció provinents tant d'entitats públiques com privades, tots amb un denominador comú: el compromís per aplicar l'enfocament de l'atenció centrada en la persona.

Finalment, volem donar les gràcies a totes les persones que, a més d'haver contribuït a l'èxit de la IX Jornada amb la seva participació, han dedicat temps i esforç a escriure les experiències i reflexions al voltant d'aquest enfocament. Sens dubte, les seves aportacions resulten especialment valuoses per als qui treballem amb persones en situació de dependència, vulnerabilitat o exclusió, i esperem que resulti una eina útil per millorar la intervenció social.

Bibliografía

- BROWNIE, S.; NANCARROW, S. (2013). “Effects of person-centered care on residents and staff in aged-care facilities: a systematic re-view”. *Clinical interventions in Aging*, 8:1-10.
- COLLINS, J.H. (2009). *The person centered way*. Lexington KY.
- LÓPEZ, A.; MARÍN, A.I.; DE LA PARTE, J.M. (2004). “La planificación centrada en la persona, una metodología coherente con el respeto al derecho de autodeterminación. Una reflexión sobre la práctica”. *Siglo Cero*, 35 (1), núm. 210.
- MCCORMACK, B. (2004). “Person-centeredness in gerontological nursing: an overview of the literatura”. *International Journal of Older People Nursing*, 13, 31-38.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, T. (2013). “La atención centrada en la persona. Enfoque y modelos para el buen trato a las personas mayores”. *Sociedad y Utopía. Revista de Ciencias Sociales*, núm. 4, 209-231.
- PALMA-GARCÍA, M.; HOMBRADOS-MENDEIETA, I. (2013). “Trabajo Social y resiliencia: revisión de elementos convergentes”. *Portularia*, 13 (2), 89-98. DOI: 10.5218/prts.2013.0021
- ROGERS, C. (1961). *On Becoming a Person: a Therapist's of Psychotherapy*. Londres: Constable.